

336.743:004.056.55

Гудзовата Оксана Олегівна*к.е.н., доцент кафедри інформаційних систем у бізнесі,
Львівський торговельно-економічний університет,
miglyana2003@yahoo.com***КРИПТОВАЛЮТИ ЯК ЧИННИК АКТИВІЗАЦІЇ
ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА****КРИПТОВАЛЮТЫ КАК ФАКТОР АКТИВИЗАЦИИ
ИННОВАЦИОННОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА****CRYPTOCURRENCY AS A FACTOR ACTIVATION OF INNOVATION BUSINESS**

Анотація. В статті розглянуто етапи еволюції грошей та появу нового їх типу – електронних грошей. Окреслено визначення понять “електронні гроші”, “криптовалюта”. Проаналізовано існуючі криптовалюти, в тому числі найпопулярнішу криптовалюту – біткойн (Bitcoin), як чинник активізації інноваційного підприємництва.

Аннотация. В статье рассмотрены этапы эволюции денег и появление нового их типа — электронных денег. Поданы определения понятий “электронные деньги”, “криптовалюта”. Проанализированы существующие криптовалюты, в том числе популярную криптовалюту — биткойн (Bitcoin), как фактор активизации инновационного предпринимательства.

Annotation. In the article the stages in the evolution of money and the emergence of new types – electronic money are reviewed. Definition of “electronic money”, “cryptocurrency” outlined. Existing cryptocurrency analyzed, including the most popular cryptocurrency — bitcoin as a factor in the promotion of innovative entrepreneurship.

Нинішні революційні зміни в характері та використанні грошей вважаються третім великим переродженням грошей. Перше покоління почалося з появи монет в Лідії майже три тисячі років тому і призвело до утворення першої системи відкритих і вільних ринків. Друге покоління грошей домінувало з початку Відродження до індустріальної революції і вилилося у створення сучасної світової економічної системи. Воно зародилося в банках Італії і створило систему національних банків, а також паперові гроші, які випускалися для використання у рутинній комерції. Кожен з двох початкових типів грошей створив свою власну культуру, яка помітно відрізнялася від усіх попередніх. На початку ХХІ століття, світ вступив у третій етап монетарної історії – в еру електронних грошей і віртуальної економіки. Банкноти втрачають свою популярність, поступово поступаючись електронним накопичувачам.

Вимоги, що регулюють випуск та використання електронних грошей в Україні, викладено в ст.15 Закону України “Про платіжні системи та переказ коштів в Україні” та Положенні про електронні гроші в Україні, затверджене постановою Правління Національного банку України від 04.11.2010 № 481 (зі змінами). Статтею 15 Закону визначено поняття “електронні гроші” – одиниці вартості, які зберігаються на електронному пристрої, приймаються як засіб платежу іншими особами, ніж особа, яка їх випускає, і є грошовим зобов’язанням цієї особи, що виконується в готівковій або безготівковій формі.

Кількість трансакцій в українському сегменті мережі Інтернет, яка неухильно зростає, свідчить, що найпопулярнішими є такі системи електронних грошей: Webmoney, Ukrmoney, Інтернет.гроші, E-Gold, Paypal.

Водночас електронні гроші (також відомі як e-money, е-гроші, електронна готівка, електроні обміни, цифрові гроші, цифрова готівка чи цифрові обміни) – означення грошей чи фінансових зобов’язань, обмін та взаєморозрахунки з яких проводяться за допомогою інформаційних технологій.

Криптовалюта (Cryptocurrency) – вид цифрової (електронної) валюти, одиниця якої – монета (coin). Монета захищена від підробки, оскільки є зашифрованою інформацією, скопіювати яку неможливо (використання криптографії і визначило приставку “крипто” в назві). Емісія та облік криптовалюти засновані на асиметричному шифруванні і застосуванні різних криптографічних методів захисту.

Відмінність електронної (цифрової) криптовалюти полягає у наступному. Для того, щоб звичайні гроші з’явилися на рахунок в електронному вигляді, вони повинні бути спочатку внесені на рахунок у фізичному втіленні, наприклад, через банк або платіжний термінал. Тобто для звичайної валюти електронний вигляд – лише одна з форм представлення. Криптовалюта емітується безпосередньо в мережі і ніяк не пов’язана ні з будь-якою звичайною

валютою, ні з будь-якою державною валютною системою. Функціонування системи відбувається децентралізовано в розподіленій комп'ютерній мережі. Криптовалюта нічим не забезпечена та базується лише на довірі користувачів. Таким чином, криптовалюту можна трактувати як специфічний вид електронних грошей.

Найвідомішою і найпопулярнішою криптовалютою є біткойн (Bitcoin), проте далеко не єдиною. Ринок криптовалют стає дедалі насиченішим, інші цифрові валюти мають назву – Altcoins, що означає “Альтернатива Bitcoin”. Біткойн можна трактувати як інноваційну платіжну систему та новий вид грошей. Використовуючи однорангову (peer-to-peer) технологію, біткойн функціонує без центрального органу управління чи банків; опрацювання транзакцій та емісія біткойнів виконується колективно учасниками мережі. Біткойн – це проект з відкритим початковим кодом; його архітектура публічна, кожен може стати учасником мережі. Для запобігання можливості втрати чужих грошей або використання своїх коштів двічі використовуються криптографічні методи. В цій мережі передавання інформації здійснюється від програми до програми, а Інтернет відіграє роль транспортної системи. Завдяки своїм властивостям біткойн надає нові унікальні можливості, якими не володіє жодна традиційна платіжна система.

Історія біткойну розпочалася у 2007-2009 рр., коли групою осіб був розроблений унікальний алгоритм біткойну, і почалася його емісія і “видобуток” (майнинг) у мережі. Спочатку біткойн був мало відомим, ним цікавилися насамперед програмісти. Невисокою була і вартість видобутку – від 0,1 \$ за монету. Проривом для біткойну став 2010 рік, коли одній з бірж надали можливість обміну біткойнів на реальні гроші, нехай і за незначним тоді курсом. У цей же час на біткойни як ідеальний засіб анонімних транзакцій звернули увагу деякі портали підпільної торгівлі. Все це викликало швидке зростання інтересу до біткойна, вартість його стала швидко зростати, а трейдери сприяли глобальному рівню популярності біткойнів. Bitcoin має свій курс, який схильний до волатильності. Найвищою була ціна біткойна 1100 \$ за монету в 2013р., сучасний рівень – 500-600 \$ за 1 біткойн. Біткойни характеризуються ще й найбільшою порівняно з іншими криптовалютами капіталізацією (на даний момент близько 10 млрд \$).

Друга за популярністю криптовалюта – Litecoin. Це аналогічна криптовалюта, лише її алгоритм працює дещо швидше, що означає потенційно більшу обробку транзакцій. Емісія Litecoin передбачає 84 мільйони монет, що в рази більше Bitcoin.

Криптовалюта PinkCoin забезпечена фіксованим активом кольорових діамантів. Спочатку на продаж було виставлено 5 млн валютних одиниць PinkCoin. Компанія планує зупинити свій випуск на 95 млн цифрових грошей PinkCoin. Власники PinkCoin можуть обмінювати цю валюту на інші активи на децентралізованому ринку BitGem.

Унікальність криптомонет під назвою Hayek і відмінність від Bitcoin полягає в тому, що вона підтверджена золотом. Курс на монети змінюється щодня відповідно до ринкової ціни на золото.

Peercoin позиціонує себе як альтернативу традиційним цифровим валютам, які споживають дуже багато енергії, оскільки їх емісія вимагає меншої потужності. Вважають, що завдяки технічним доопрацюванням Peercoin безпечніша, ніж Bitcoin. Крім того, на відміну від інших криптовалют, Peercoin не встановлює жорсткого ліміту на кількість валюти, але при цьому щорічно випущені монети мають рівень інфляції в 1%.

Emercoin є партнером корпорації Microsoft, архітектура цієї криптовалюти ще більше спирається на розподілені хмарні рішення. Також її характеризує об'єднаний майнинг з Bitcoin.

Успішність криптовалюти обумовлюється широтою охоплення аудиторії, її популярністю. Так звані “нові” криптовалюти (за винятком Bitcoin) займають порівняно невелику нішу на ринку.

В основу функціонування криптовалют покладено технологію блокчейн (blockchain), яка здатна змінити співпрацю з цифровим світом. Блокчейн за своєю суттю є розподіленим реєстром про події в цифровому світі, доступним багатьом користувачам. Розподілені реєстри – це певна форма технології баз даних. Вони зародилися з прогресу в сфері Інтернету, протоколів із відкритим кодом, обчислювальної потужності та науки криптографії. Це спільні, відтворювані й децентралізовані бази даних транзакцій.

Протягом останніх двох років (2015-2016 рр.) великі світові фінансові установи розглядають можливість використання біткойнів та розпочинаються перші спроби комерційного впровадження криптовалют і ще більше блокчейну. Банки світового масштабу Goldman Sachs, JP Morgan, Credit Suisse і Barclays вже об'єдналися в консорціум R3 для вивчення ро-

боти над узагальненим блокчейном з відкритим кодом для банківських установ, за допомогою якого вони істотно скоротять або навіть повністю позбудуться багатьох статей витрат.

Банк BNP Paribas та його служба безпеки працює над створенням блокчейн-платформи, яка дозволяє роздрібним інвесторам працювати з таким бізнес-інструментом, як міні-бонди. Технологія блокчейн буде використана з метою надання приватним компаніям можливості випускати власні цінні папери. Найбільший швейцарський постачальник фінансової інфраструктури SIX Securities оголосив про побудову прототипу блокчейн-платформи, призначеної для інфраструктури ринку цінних паперів.

Банк Англії має намір впровадити технологію блокчейн у свою платіжну систему до 2020 р. Блокчейн буде використовуватися в бруто-розрахунковій системі платежів у режимі реального часу (на сьогоднішній день обсяг платежів у ній сягає \$ 600 млрд щодня). Королівський Банк Шотландії завершив розробку механізму розрахунково-клірингової діяльності, що використовує приватний блокчейн.

Естонія, яка забезпечує безпеку своєї банківської інфраструктури в основному використовуючи блокчейн, може похвалитися найнижчим рівнем шахрайства з кредитними картами в усій Єврозоні.

Національний банк України прагне допомогти вітчизняному платіжному ринку стати безготівковим за допомогою сучасних фінансових технологій, здатних спростити розрахунки громадянам, малому і середньому бізнесу, таких як мобільні платежі, хмарні технології і технології блокчейн. Поширенню криптовалюти в Україні сприяє організація Bitcoin Foundation Ukraine, яка прагне стати інформаційним центром підтримки Bitcoin у нашій країні. Вважається, що Україна є одним з лідерів за кількістю біткойн-підприємств, оскільки вона входить у трійку лідерів за якістю і кількістю IT-спеціалістів у світі (хоча й більшість компаній у біткойн-сфері позиціонують себе не як українські). В Україні біткойни ще не мають визначеного юридичного статусу.

Висновки. Таким чином, цифрові валюти розвиваються, і фінансові аналітики трактують їх як справжню інновацію. Ринок криптовалюти все ще незбалансований, проте зі стійкою тенденцією до зростання. Криптовалюта виступає альтернативою класичних валют при деяких фінансових дисбалансах у світі, Bitcoin потрапив у ТОП технологічних трендів 2015 року. Зі зростанням популярності біткойнів, збільшуються і можливості їх застосування. Нові гроші можна як конвертувати в традиційні валюти, так і використати в реальному секторі для оплати товарів і послуг. В багатьох країнах відкриваються пункти обміну біткойнів – першої і найвідомішої криптовалюти (США, Канада, Ізраїль, Швейцарія та інші). США є однією з країн, де визначено статус криптовалюти як товару та фінансового інструменту, отже тепер – це повноцінний інструмент на фінансовому ринку. Якщо біткойни увійдуть в масове життя, вся система може змінитися: перетворяться відносини між контрагентами, з'являться нові послуги, швидкість надання вже існуючих зміниться, з боку уряду з'являться нові наглядові структури. Цифрові гроші можуть викликати в суспільстві такі ж радикальні та далекосяжні зміни, що були здійснені двома попередніми монетарними революціями свого часу.

УДК 330.3

Юлія Володимирівна Касперович

*канд. екон. наук, головний консультант відділу фінансової безпеки,
Національний інститут стратегічних досліджень
julia.v.kasperovich@gmail.com*

ІННОВАЦІЙНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ЛОТЕРЕЙНОГО БІЗНЕСУ

ИННОВАЦИОННЫЕ ОСНОВЫ РАЗВИТИЯ ЛОТЕРЕЙНОГО БИЗНЕСА

INNOVATIVE BASES OF LOTTERY BUSINESS DEVELOPMENT

Анотація. Досліджено сучасний стан розвитку лотерейного ринку України в європейському вимірі. Розкрито проблеми державного регулювання діяльності операторів державних лотерей в частині змін оподаткування та простроченого ліцензування. Виявлено вплив економічних санкцій на діяльність двох із трьох операторів. Розроблено рекомендації з метою відновлення інноваційності у сфері проведення державних лотерей.